

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce: **G. M.,** zast. advokátem JUDr. Romanem Heydukem, se sídlem AK Jaselská 27, Brno, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 7. 2004, č. j. 59 Az 38/2003 - 31,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 7. 2004, č. j. 59 Az 38/2003 – 31, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 3. 2002, č. j. OAM-379/LE-C12-C10-2002, byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), současně stěžovateli nebyl udělen azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 uvedeného zákona a dále bylo vysloveno, že na stěžovatele se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Výše označeným rozsudkem soudu byla zamítnuta žaloba podaná proti tomuto rozhodnutí. Proti rozsudku soudu podal stěžovatel kasační stížnost, ve které uplatňuje důvody ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Namítá nesprávné posouzení právní otázky, které shledává v nesprávné interpretaci jeho výpovědi v řízení o udělení azylu. Stěžovatel neznal podstatu českého azylového práva. Jeho marná snaha sehnat zaměstnání, která byla posouzena jako hlavní důvod v azylovém řízení, a to jako důvod ekonomický, nebyla hlavní příčinou jeho ekonomických potíží. Tyto měly svůj původ právě v tom, že stěžovatel náleží do zvláštní sociální skupiny a dále v tom, že se oženil s ázerbajdžánskou ženou. Smíšená manželství v jeho zemi způsobují velký

problém, kterým se zabývají i mezinárodní organizace. V průběhu azylového řízení byly učiněny návrhy na doplnění dokazování o zprávy mezinárodních nestátních organizací, které se zabývají dodržováním základních lidských práv a svobod v zemích, které tato práva porušují. Na základě těchto zpráv by vyplynulo, že Arménie je skutečně také jedním ze států, které mají s dodržováním základních lidských práv a svobod problémy, a z tohoto důvodu je často terčem kritiky. Stěžovatel má za to, že splňuje podmínky pro udělení azylu. Porušení zákona v ustanoveních o řízení před správním orgánem shledává stěžovatel v tom, že s ním jako s účastníkem řízení mělo být jednáno v jeho mateřském jazyce, eventuelně v jazyce, který plně ovládá. Tato vada také částečně způsobila, že v důsledku nesrozumitelného poučení nemohl uplatnit některá svá rozhodná tvrzení, jakož i některé důkazy. Konkrétně u krajského soudu byla porušena ustanovení o tom, že každý účastník řízení je oprávněn jednat před soudem ve své mateřštině. Krajský soud rozhodoval o žalobě bez nařízení jednání, když dovodil souhlas obou účastníků. Nevyjádření nesouhlasu, jak je uvedeno v napadeném rozsudku, nepovažuje stěžovatel za osvědčenou skutečnost. Stěžovatel nebyl řádně poučen o následcích takového procesního ustanovení v mateřském jazyce, ale toliko v jazyce českém. Stěžovatel v důsledku nepochopení poučení neprojevil vůli na nařízení jednání a jeho osobní účasti na jednání. Aniž by stěžovatel předjímal rozhodnutí soudu v případě své osobní účasti, domnívá se, že mohl podstatným způsobem zasáhnout do projednávané věci a ovlivnit ji ve svůj prospěch. Krajský soud provedené důkazy v řízení před žalovaným nehodnotil, pouze převzal závěry žalovaného, některé důkazy nebyly vůbec hodnoceny v souladu se zákonem, ale byly převzaty z jiného řízení vedeného o udělení azylu jeho partnerky. Stěžovatel konečně namítá i nesrozumitelnost a nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, a to z důvodů, že nebylo přeloženo do jazyka, kterému stěžovatel rozumí, ale bylo mu doručeno pouze v jazyce českém.

Na základě výše uvedeného požaduje stěžovatel, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na spisový materiál. Žalovaný neakceptuje tvrzení stěžovatele o jeho příslušnosti k určité sociální skupině, která měla být důvodem jeho pracovní diskriminace, resp. pronásledování v zemi původu, neboť takové zjištění nebylo možno z jeho výpovědi učinit. Neznalost azylového práva je v této souvislosti irelevantní, závěr stěžovatele o nesprávné interpretaci jeho výpovědi správním orgánem, v důsledku čehož měl být nesprávně aplikován zákon o azylu je nedůvodný. Žalovaný jednal se stěžovatelem v řízení za účasti tlumočníka v jeho rodném jazyce, proto námitka týkající se porušení jeho práv je zcela nedůvodná. K námitkám k postupu soudu se žalovaný nevyjadřuje. Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě podané kasační stížnosti napadené usnesení a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Za stěžejní pro to, aby se soud dále zabýval jednotlivými námitkami stran právního posouzení otázky udělení azylu, jakož i vadami vytýkanými správnímu řízení před žalovaným, které mohly mít za následek nesprávné a neúplné posouzení situace stěžovatele, je posouzení toho, zda řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadami,

které mohly mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, zejména to, zda stěžovateli byla zachována práva spravedlivého procesu.

Skutečnost, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, sama bez dalšího nemůže být předpokladem, že soud bude povinen přistoupit k poučení účastníka v jazyce, který účastník ovládá. V daném případě, za situace, kdy žaloba byla podána stěžovatelem v arménštině, vyšla najevo potřeba a soud měl dostačující indicie proto, aby postupoval způsobem, který by umožnil stěžovateli účinnou ochranu svých práv. Obdržel-li stěžovatel poučení o uplatnění svých práv v soudním řízení v českém jazyce, který nepochybně neovládal a tudíž jeho obsahu nerozuměl, nepoučil soud stěžovatele řádně o jeho procesních právech a povinnostech v takovém rozsahu, aby v řízení neutrpěl újmu.

Ze spisu bylo zjištěno, že v průběhu správního řízení bylo ve všech případech jednáno v jazyce arménském, který stěžovatel označil za jazyk, jemuž rozumí a za účasti tlumočníka. Stěžovatel tak nebyl v tomto ohledu správním orgánem zkrácen na svých zákonných právech a nelze souhlasit s tvrzením namítaným stran vad správního řízení před žalovaným správním orgánem. Stěžovateli nebylo znemožněno fakticky se účastnit důkazního řízení.

Soud však shledal důvodnou námitku stěžovatele spočívající v tom, že byla porušena jeho zákonná práva v řízení o žalobě před soudem I. stupně, jelikož mu nebyla umožněna faktická účast v tomto řízení.

Ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s. má soud povinnost zachovávat rovné postavení účastníků, zejména poučením o jejich procesních právech a povinnostech. Explicitní vyjádření principu rovného postavení účastníků řízení, kde zpravidla stojí proti sobě fyzická nebo právnická osoba na straně jedné a správní orgán na straně druhé, považuje soud ve správním soudnictví za zvlášť důležité. Tato povinnost soudu je výrazem ústavně zaručeného práva na soudní a jinou právní ochranu zakotveného v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zakládá právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to již od počátku řízení. Cizinec v řízení o azylu musí být o právu vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.) poučen v jazyce, jemuž rozumí.

Předpokladem k uplatnění zákonného práva účastníka řízení jednat ve svém mateřském jazyce, resp. práva na tlumočníka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), jakož i práva vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.), je takové poučení, ze kterého je srozumitelný jeho obsah. Při plnění své poučovací povinnosti má soud vycházet z okolností případu a volit takové prostředky a způsob, aby účastník nebyl na svých ústavně zaručených právech krácen. Obdržel-li stěžovatel výzvu soudu, v níž mu byly sděleny skutečnosti rozhodné k uplatnění jeho práv v řízení před soudem v jazyce, kterému nerozuměl, a proto mu nebyl znám její obsah, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soud I. stupně nedostál své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s. a vůči stěžovateli nepostupoval v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Rozhodnutí soudu v I. stupni je tak stiženo nepřezkoumatelností z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

V dalším řízení se soud I. stupně zaměří na nápravu vytýkaného pochybení; volba prostředků přitom bude záviset na úvaze soudu s ohledem na veškeré okolnosti rozhodné pro to, aby stěžovatel byl schopen účinně hájit svá práva v soudním řízení.

Vzhledem k tomu, že soud postupoval ve smyslu, ust. § 56 s. ř. s., a rozhodl ve věci samé přednostně, nerozhodoval již samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Plzni v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. března 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu